

9 juliol

9 catalunya E. Masnou
30 ciutat

El cant del poble en les festes de la Eglenia

Conferencia llegida, el dia 8
de juliol d'enguany, en el Congrés Lit-
turgic celebrat a Montserrat.

Excel·lentíssims Senyors,

Senyors congressistes,

Prou voldria jo tenir ven eloqüent i fort
pera cantar mon tema tant nutritiu de
sentit transcendent. Però soc portat aquí quan
ni arrosegat; no m'han volgut per res
mes paraules categòriques expressant la
impossibilitat de preparar degudament una
dissertació: mes ocupacions, una distracció
en una munió de quefers que no deixen
esplaïar l'ànima en les altes considera-
cions de les coses altes del esperit. Però m'han
volgut. M'han portat aquí, en aquest sant lloc,
pera parlar alt de una cosa santa que voldria dir-
la bé, ben dintre de mi mateix, per a re-
moure'm l'entusiasme, pera coadjuvar
tots a la gran obra de la restauració
esperitual de nostre poble. La dire

~~de nostra poble~~. La ~~disse~~ com sa-
pigu ~~si~~ ~~la~~ correr-cuita, tal com
nurti de primera empena, confiant
en l'ajuda de Déu ~~pi~~ en la vostra
benivolència.

L'Eglèria, l'esposa de Jemucrist, ha
ofert a son diví Espós tots els amo-
rets que jamais cap més esposa ha
romiat pera honrar ~~xi~~ festejar al
sen estimat. Eva divina, sortida
del costat del Adam diví, parla ~~xi~~
canta al sen Amat, tot l'any,
la canço del Amor ~~xi~~ de la adoració.
Tot cantant, recorda el temps de prome-
tatge, ~~de~~ l'esperança ^{quan} ansiosa, romia
un bell semblant, sa paraula pene-
trant ~~xi~~ dolça, son mirar goridor
de tota malaltia, son gest angust
espantant la mort ~~xi~~ sent reflorir la vida.
En el recort de la arribada del Amat
en aquest son món (que no'l valdria co-
nèixer,) la Eglèria rim d'alegria; les
causos tenen l'aire jolín d'virgi-

3
nal dels cant de la ^{l'}infantesa. I E-
pòs ha arribat ^{ven} però ^{min} ni glo-
riós, ^{amb} ~~adab~~ companyia d'àngels, ~~adab~~
la simplicitat divina de lo etern.
Mes l'amar se coneix pel sacifi-
ci; per això quan la Espora comença a
pensar ^{en} ab les proves de sang, se posa
trista ^{en} i endolada i de juna i la lla-
ga penitencia; perquè l'Espora és
el mirall del Espòs i Ella viu
d'Ell ^{en} ~~ab~~ res mateix pens i alegria;
Canta encara amorosament, però ~~adab~~
el caient trist de divina melangia.
En els dies de recordança de la
suprema prova del Amor, en la
sublim enigma de la Creu, la
Espora encara canta; Canta plorant
clamorosa; que el cor esclata; que
no pot contenir la divina passió
amorosa; i canta la ^{joia} ~~causa~~ eterna
^{del dolor} que ^{joia} ~~causa~~ en el món la eterna.
Oh! quin crit d'alegria quan el veu
mes hermis que mai surgen del sepul-

4
cre amb les roses vermelles ^{i oloroses,} ~~sent olor,~~
vencedor de la mort, reⁱ de la vida!
¡Al·leluia, al·leluia! conta, hoja d'ale-
gría i ~~ja~~ ^{Miren} el meu estimat, si n'hi
ha cap com ell; i li dir que
no la deixi mai més; i Ell li dir
que mai més la deixarà, que ja sab
que ^{el} pa⁺ és sa carn i el vi sa
sang, i així sempre: ^{Tu} ~~tu~~ seràs jo
si ~~jo~~ ^{tu} seràs tu. Tencara més, ~~Espon~~
mera; i enviaré l'Esperit que del
Pare i de mi ~~procedeix~~ ^{procedeix} i és Déu com
el Pare i el Fill, i ~~te~~ ^{el} l'enviaré per
què tot ho entengues i ~~afu~~ ^{afu} el nostre
amor abrazi tot el món per
gloria nostra. I la ~~E~~glèsia conta amb
el goig més ple; perquè per medi de
l'Esperit Sant, amb tots ^{els} ~~els~~ secrets de son
estimat; té tota l'amor i tota la
sabadornia del cel.

I la **E**sglesia està formada per tota una
 llarga gerarquia, i al cap-d'avall d'a
 questa gamma de colors radicans
 i marissims hi ha la gran mas-
 sa dels humils, lo que ^{en} dihem
~~el~~ poble, què és la base de l'al-
 ta escala: que si el torment tran-
 tolla pel terratremol de les passions
 humanes, l'escala augusta que i'a-
 rriba al cel, cau a terra desba-
 llada, si l'Esp^u divinal no la
 tingui fermada en el ~~escombrell~~ de
 coure. El poble cristià és també
 Esglesia, donchs, i perque canti la
 Esglesia atansa plena es precs que canti
 també el poble. perque poble i sacer-
 dots i bisbes i Sant Pare, tot és un
 cos viviu junt al ^m fons, el Senyor
 i Rey nostre. ~~Perque canti la Esglesia, donchs,~~
~~es precs, que canti també el poble.~~

El ~~Perquè~~ cant és la llum de la paraula; és la expressió dels afectes vivers i profunds; és la necessària exteriorització de la plenitud de l'ànima. No cantem el poble en la litúrgia quasi vol dir distracció, incomprensió, desassociació de sentiments, o, al menys, manca d'aquell caliu amorós que ~~cuida~~ ^{demonstra} la expressió clamorosa dels sentiments profunds.

En l'antiga litúrgia, la classe humil cantava espontàniament; el sentiment viu, la fe viversa, reclamava el cant; en la nostra època de crisi religiosa, s'ha de fomentar el cant popular en la Església perquè la funció desentolli l'orgue i s'ha de d'orientar el sentiment popular per medi de la participació directa en les funcions litúrgiques.

Quin relleu tindrien les festes de la Església si el poble hi prengués part directe! Quin sentiment plenitud de vida cristiana i en dependrà!

Fet l'anyell litúrgic del'any brillaria radiant i hermis, ple de sentit místic, penetrant tots els fidels, les profunditats augustes dels sants misters!

[En els quefers de la prosa de la vida
 necessitem sempre un ideal que ens il·lu-
 mini, que ens atraïgui cap a un punt
 lluminós, prometedor de felicitat rea-
 litat. L'ideal ennobleix el treball
 més humil. Els artistes tenim sem-
 pre, sobre nostre cap, l'ideal de lo
 sobrenatural; som els únics que
 vivim dignament, perquè en totes
 les coses, ~~serem~~ en últim terme,

Nos venim al únic amo,
 que és el Déu Creator, som els
 únics lliures, perquè som els
 fills de la Llibertat. El nostre ideal,
 en totes les coses de la nostra vida,
 és tant poderós, que tot ho enllumina,
 alegries i tristors, treballs, dolors i
 platxesies, és dies benaurats del
 repós i joies i és dies ríspols
 de la lluita dura i penosa. En
 pau i en guerra tenim al Crist,
 amo i senyor, que ens mostra
 un port etern, finalitat suprema
 on tot se resol en l'equilibre
 de la joia divina. Així, en
 els quefers de la gamma mundial,
 la llum de Crist ens porta i guia,
 i per així tot l'any nos recorre en
 acompanya presentant-nos davant nos-
 tra ànima el mirall de nos per
 per aquest món per aixe anar
 del fons del abisme a les excel·lències
 del fons

de la vida plena de la divinitat.

9

[En el temps de presentiment de la
vinguda de Jesús en la terra, en la
epoca anomenada d'Advent, tot
el poble cristià hauria de tremolar
del desitj del Nadal lluminós
que fa florir d'alegria tota la hu-
manitat.

El temps del advent és la época de
la expectació. El primer al patiar
ques el ~~esclavador de la miseria~~
~~misèria~~ del esclavatge, el patent
entre els patents, la Glòria, la Gra-
cia, la Dolçor, la Veritat i la
Vida de l'ànima, i el sent que
s'acosta en sa majestat digníssima,
i els esperits tremolen de goig i de
ternura en sa miseria. Oh, poble,
recullte dins tu mateix, neteja
aquest mirallet del cel que tens ^{com}
~~la~~ respiració divina dins aquest vas
de sang i que en diem cos, i
canta tot-hom, del més humil
al més poderós, responent al cant
jagut dels sacerdots:

Rorate, coeli, de super:
et nubes pluant iustum.

I quan Jesús és nat, qui no canta
 ra, per gata cristia que sia? Si
 lins l'home més enfangat en es
 dales del món sent una rialleta
 en la seva ànima! Si tot i
 plora d'alegria! Un ale misteri
 passa per l'aire, que fa abeirar
 les altíssimes torres del'orgull, que
 fa redreçar tot lo més humil de
 la terra, i lo gran i lo xic
 tot se troba en l'unio de la
 dignitat i igualadora de coses cri-
 des per la mateixa bondat de Déu.
 No hi ha gran ni petit davant del
 miracle de Nadal, davant de la
 simplicitat absoluta de Déu, Déu immen-
 set un nin, propter nostram salutem.
 O ho, santa poble, canten infants,
 que canti tot lo més humil de
 la terra, perquè ja no hi ha res,
 pa petit que risa, que no risa digne

de la divinitat! O tu, classe treballa-
 dora, que sent enveja del ric, que
 saps que no sabs aprofitar-te del tre-
 vor de la pobresa! Oh, si sabessis quan
 difícil es tenir a la mà la poma
~~maldada~~ i prohibida, i no tastarla!
 a tu, Mestre Senyor i ha posat en
 un lloc racerat perquè més fàcil-
 ment et conservessis i millor regis
 pel gran quic del cel, i tu te
 dones mal temps ~~envejant~~ ^{envejant} ~~envejant~~
~~sangre~~ i ~~larga al me~~ i de nit-
 jant l'alt que no omple l'esperit
 i ~~envejant~~ ^{agrega} moltes vegades la
 vida de l'ànima. Mira a Jesús
 en el bressal, estimat i et senti-
 ra fort, de una riguesa més po-
 derosa que l'or, i et sentiràs odiar
 l'alegria, aquella alegria que ha
 fet cantar a tot el poble cristià
 durant vint centúries, les cançons
 de Jesús en el pessebre, aquelles nada-
 les que fan tornar el cor de riure

i l'ànima blanca, — aquells ton-
 des que porten l'alegria més pura al cor,
 perquè són filles de la simplicitat, de
 la pobresa d'espirit, que és una gran
 riquesa per a l'ànima.

Heu presis viure al món per a al-
 gunos per medi de son sacrifici. A nos-
 altres, les alegries, per a Ell les penes.
 Però, la Església, sa esposa, la estima més
 i ^{a l'esperit} ~~per~~ deixar-lo tot en vos refirment, i
 tampoc ~~convindria~~ oblidar que la Egle-
 sia militant està per constituïda per homes,
 que tenden el vici de la recança, no
 com a allunyar el dolor, que el dolor
 és la pedra esmoladora del esperit ^{que el}
 + ~~traca~~ ^{traca} de la materia ^{envileix} ~~inútil~~. Així,
 doncs, com a vigilar i orar, com en digni-
 tatem; i complir son manament
 de ^{portar} ~~agafar~~ quicú la ^{propia} ~~seua~~ creu al
 seu davera. Per això la Església ha establert
 el temps de Quaresma; per a salut nostra,
 i per a honor el nostre Redemptor.

Quaresma; quaranta dies en recort
 del dejuni del divi Mestre, que's
 clouhen en la ' angusta Setmana ma-
 jor, santa per excelencia. La ^Església
 se va endolant de tristesa, les imatges
 desapareixen sota els draps morats; fins
 el símbol de la nostra redempció
 desapareix als nostres ulls; ^{se} present
 la ' angusta solitud del Deu mort
 en el Calvari. Mes, sobtadament,
 un raig de sol, d'alegria, ^{seu} mos-
 tra ^{ah} el Diví menys de Ramus. Com
 la sent, el poble, aquest diada! ^I com
 podria glorificar-se, ni als jolis de pal-
 mes ⁱ ramus hi afegeix el crit del
 l'ànima amb el cant! Pocs oficis di-
 vins ^{contenen} ~~son~~ ^{calmar el temps} ~~un~~ símbolisme
 tant hermoí, ^{de què} ^{que un} caràcter tant po-
 pular.

De gran i rics està ~~ple~~ el temple,
 esperant la santificació dels símbols de
 la victòria ⁱ de la pau; els palmers vin-
 cladissos ⁱ els ramus verdejants ~~han~~

una alegria especial, convertint el lloc
 sagrat en un místic bosc expectant
 un augment misteri; se sent una pressa
 i una sentor de natura especials; la
 guirlanda, fissora, canta ~~el~~ «El ram, el ram
 de la Passió» (com presentant els qui els do
 lens de la vida), mentre els sacerdots canten
 «Hosanna al Fill de David. Benedictus qui venit
 in nomine Domini. O Rex Israel! Hosanna
 in excelsis!» El subdiacon recorda la fugida d'E-
 gipte dels fills d'Israel anant a campir a Elin,
 prop les dotze fonts i les setanta palmeres;
 i recorre la llar sara, i la promesa de Mois-
 és que seran redimits pel pe' baixant del cel,
 i que allavors coneixeran la gloria del Se-
 nyor. Tot un simbolisme de les fonts reze-
 neradors del baptisme, de la victòria del
 Crist sobre la mort, de l'aliment del
 ànima per l'Eucarià. I vénen després
 cant i lectures del' Evangelis anticipant els
 dolors de la Passió i anunciant la triom-
 fal entrada de Jesús a Jerusalem sobre l'ase
 petit i humil.

I s'acosta el moment de la benedicció;
 Els grans i xics, en el temple, s'aixequen;
 Els grans obrint els ulls i l'ànima al
 misteri que s'acosta, els petits aixecant
 en l'aire les palmes, inquiet, aidant
 « - Juli! Juli! » mentre el sacerdot
 va dient oracions, clamant la gla-
 ria del cel, magnificant al Senyor
 punt de tota la natura, i als àngels,
 i àngels, llors i dominacions que canten
 « Tant Tant Tant és el Senyor Déu
 dels exèrcits » Els cel, la terra esclata
 de vostra glòria, Hosanna in excelsis,

I la cridoria de la magnada omple tota el tem-
 ple, ~~com~~ a la benedicció del cel. ~~somoguent~~
 llurs cors. Roms i palmes, se mouen
 en orades, ~~racera~~ la processó que comen-
 ça a caminar lentament, pel mitjà
 de la nau altívola, mentre el mar-
 de sacerdots ~~conta~~ ^{canta} les alades Tonades grego-
 rianes de les antífones, explicant el 'episo-
 di evangèlic. « Fidel, ~~amb~~ els àngels i els
 infants ajuntats, cantem al vencedor
 de la mort: Hosanna en les sublims altures »

I la processió surt al ~~set~~ ^{aire} primeraner,
 dels carrers assolagats, ^{ab} la creu al davant i
 amb les palmes arreuclarades dels sacerdots ~~ab~~
 anant caminant. Meditem ~~allavors~~, el
 bell símbol d'aquell moment litúrgic:
 El temple resta tancat i trist com la
 Espora que ha perdut l'armat, és la
 Jerusalem terrenal i representa també
 la Jerusalem celestial tancada a la humani-
 tat per el pecat de nostres primers pares.
 El Fill del Etern, el Verb, i ha fet carn
 i habita entre els homes per a tornar-los
 a la mansió del Pare. Retorna el corteig
 sagrat i troba les portes de la Jerusalem
 tancades. ~~allavors~~, de part de dins, se senten
 els àngels que coneixen bé son Senyor, cantant:
 « Gloria, lloanca i honor a Vós, Crist-Regi
 Redemptor! a Vós, que els infants escallits amb
 claman ^{ab} amor: Hosanna! » I de part
 de fora les veus de la terra responen com
 a tornada les mateixes lloances. I ha un
 bell diàleg, ~~allavors~~, entre les veus
 del cel i les dels homes: « Tu és el
 Regi de David Israel, ~~el noble fill de David~~,
 de David ^{el} noble fill, o Regi benèit que ~~veus~~ en

Anem del Tenzor,, canten ~~el~~ esperits del
 cel; ~~yi~~ responen ~~el~~ cristians de la terra: «Glo-
 ria, laus et honor tibi sit, Rex Christe
 Redemptor.» ~~Figurem aquesta escena presentant~~
~~part el poble~~ Navors la creu victoriosa,
 sent violència, obre les portes de la Jeru-
 salèm celestial a l'Església militant, en-
 trant triumpadora la processió del Crist-
 Rey.

Fiquem ^{litúrgica} aquesta escena ~~sublim~~
 presentant part el poble; cantant la ter-
 nada del «Gloria Laus» ben conscient
 del simbolisme sublim que la fa radiant
 radiant de poesia; i diem-ne si hi
 ha res en el món que pugui pendre
 tant l'esperit del home enlaira-lo a la
 gran vida del ideal religiós. I quin quadre,
 quina escena, del artista més genial, pot com-
 parar-se en aquesta escena nostra de la nostra
 religió en la qual el poble fidel hi canta
 hi actua, hi viu la representació de
 d'una dels misteris més transcendents ^{de la} per l'in-
 finiteu humana i del cristianisme?
 (Gloria Laus)

Al cor de la Setmana Santa, en el Dijous
i Divendres Sant, el poble podria tam-
be' ~~interrompre~~ cantar-hi, prenent una
part més activa, entrant més endins,
en tota aquella litúrgia tant maravello-
sa. Els Matines del Divendres Sant,
que es canten el Dijous a la tarda, podrien
pendre un relleu extraordinari amb la coo-
peració ~~més directa~~ del poble. Pensen ab
els Responsoris de Victoria, de una expres-
sivitat tant profunda, de un dolor tant
punyent, cantats ben ensajats, i can-
tats per la capella, sent de repla
al seguit i majestuosament buidament
els salms, en els quals ^{la clerecia} ~~el poble~~
^{alternant amb el poble} ~~alternant amb la clerecia~~, compensant-se
així ^{aquesta} ~~de~~ aquella altíssima poesia; tot
profund pensen ab el Miserere d'Allegri,
que li bateja tota la compunció de una
gran ànima atribulada, alternat també ab els
versos resats al unir-se pel poble. Quina in-
tensitat de vida íntima religiosa tindria
l'Ofici litúrgic! quin temps religiós

agafarien els esperits!

18

Si Tal Divendres Sant, al matí, en la
adoració de ^{la} Vera Creu, ~~que tot el poble se~~
~~deu acostar a besar~~ perquè el poble
no ha de cantar aquell Tant Déu, Tant
fort, Tant immortal, & mentres s'acosta
humilment a besar la santa fusta
del arbre de la nostra Redempció? Ceremo-
nia antiquíssima sorprendria & ben
antiga per cert, ja que ^{es} va iniciar a
Jerusalém en el segle II. En aquella època
^{la emperatriu} Santa Helena, ab l'auria de la vera devoció,
havia trobat miraculosement el ver
arbre de la creu ~~on~~ ^{on} se ~~realitza~~ ^{realitza} mori
Jesús. **T**ota la **E**glesia batega de goig a la
gran nova, ~~es~~ ^{es} disposa que un cop l'any
s'exposaria a la adoració pel Divendres
Sant, ^{esposaria} ~~s'exposaria~~ a la adoració del poble
cristià. De tot el món s'acudia a Jeru-
salém en tal diada, havent correut
la fama de la augusta cerimònia.
Però molts no podien ser-ne testimonis, ni
tant sols un cop a la vida. Per així la pietat
catòlica, ^{mercedament} ~~malgrat~~ ^{malgrat} ~~estengué~~ ^{estengué} la cerimònia
per tot el món cristià, però que ~~es~~ ^{es} que no
podrien anar a Jerusalem no podrien gaudir-ne
al menys, d'una manera reflectada.

Tal ha sigut el motiu de la institució d'aquest
ritus ^{imponent} ~~imponent~~ que té lloc un cop l'any en
tot els temples de la cristiandat.

El sacerdot descobreix lentament la creu i per
 tres vltres cançons: „Eccc lignum crucis;
 „Venite adoremus.. respon el cor; i
 pujen de tot, sacerdot i cor, cada vegada,
 fins que la creu queda descoberta a
 la adoració dels fidels, que humil-
 ment s'acostan a besar-la. I allà
 vers, comença la cant dels Impro-
queixa punyent dels Improperis;
 „Què t'he fet, o poble meu², en què t'he
 contristat? „ O mi² miseria nostra, escolta
 la veu de la Veritat com t'acusa; et, tu
 qu'escups el rostre de ton Déu ab tes parau-
 les d'orgull i vanitat; et, tu que cor-
 nes sa testa serena ab les espines de
 tus pensaments mals. Ell te posa en
 el tron més alt de tots els sers creats
 ab una ànima pera comprendre i esti-
 mar, i posa, en ta destria, la llibertat

Per a conquerir una vida eternament
gloriosa; i tu ^{el} remercies cla-
vantlo en la creu del oprobí.

"Què t'he fet, oh poble men², en
què t'he contristat?" I ^{el} poble,
compungit, ab el cap a terra, exclam-
ma: "Sant Déu, Sant Fort, Sant
Immortal, Miserere nobis..."

Oh poble, si sents veritable-
ment el dolor que fible l'ànima,
perquè no has de cantar la cançó
del penediment i de l'adoració?
Si tens els sentiments ensojats en ton
cor, fes un esforç i canta, que ^{el}
cant te ^{remoura} el fons de ton
ésser i s'aixecarà d'ell l'ansia
de la immortalitat suprema, el
tast d'aquella vida alta que fa

del home un semideu. ^{no} Vós ^{serà} ^x
 super-home per l'orgull de ^{domi}
 nar, per la potencia de ^{ton} braç de
 ferro, per la força ^{i penetració} de ^{tes} ulls en ^{comp}
 tar les estrelles del cel i ^{els} raigs
 radiant del sol, ^{no}; ^{serà} ^x super-
 home, per una potencia més fina i
 més penetrant, per una força del esperit
 radiant d'amor, de gracia, de lluminoza
 caritat ^{qu'et} donarà ^{an} ies, d'abracar el
 món, de sacrificant ^{per} ton ^{pròxim}; ^{qu'et}
 farà trobar el valor de la vida en aquest fons
 amagat que guarden les cozes creedes, com
 se guarda una idea al fons de l'ànima, la idea
 de la divinitat, ^{qu'et} és la clau de la vera
 vida mortal i eterna.

(Popule meus)

Ab la resurrecció del Senyor quedau oberts
 es ^m portes del cel i la ^m ~~Es~~gleia ja no cessa
 en el cant de l'Al-leluia. Aquest és
 el crit de l'anima lliurada de pecat.
 Ja en la espera del Mesies el ~~Rei~~ ^{Rei} profe-
 ta la feja ~~anclatar~~ ^{anclatar} en vos salus
 triomfants. Ab la vinguda del Crist
 el poble cristià se l'apropia intima-
 ment ~~z~~ ^z les ~~mores~~ ^{mores} la cantaven als
 fills, els mariners en alta mar
 la se la fejan volar per sobre
 les onades i els soldats l'ento-
 naven al partir ^{al} ~~en~~ pont de la
 batalla. Aquí la música ja tren-
 ca el matello de la letúrgia tot
 és esplay d'alegria, tot és goig
 de vida plena. Segons ~~St.~~ ^{St.} Jeroni,
 en el segle IV se cantava a Betlem
 un salm ab al-leluia entre les lectures,
 cada ~~dimanche~~ ^m ~~del~~ ^m any. L'al-leluia
 era la resposta del poble a la ^{la} ~~al~~modia
 del voluta. En l'Esleia Grega, el
cherubikon, com era anomenat, era
 present per tota la missa. El ^{cant} de
 l'Al-leluia era tant estimat en la ~~Es~~gle-
 sia d'Orient que els grecs tenien llibres
 especials anomenats al-leluiana. Avui dia

els Eptes, o cristians d'Egipte, encan-
 Tan que duran un quart d'hora.

El *al·leluia* que es canta ~~després del gradual en~~
~~la missa~~ ~~gradual~~, encara que és un cant responsorial,
 no és pas pel poble; és el cant de lluïment
 dels esplèndids cantors gregorians de l'edat
 mitjana. Mes l'*al·leluia*, com un riu d'alegria,
 d'alegria, ha assolat quasi tot el repertori
 de les Pasques; *ripus* és el tema que domi-
 na, és al menys la puntuació final dels períodes
 gregorians: *intraits*, *communions*, *antífones*
 i proses porten la diadema joiosa de l'*al·leluia*,
 com el bon motiu guia de la cançó
 pasqual. Així les cançons els cants litúrgics
 que ~~per son~~ estil més simple semblen dedicats express
 para esser cantats pel poble, no cal dir si la
 tornada de l'*al·leluia* hi és escament. La edat
 mitjana abunda d'aquests cants, en els quals la in-
 gemitat ~~del poble~~ ^{popular} hi troba l'alegria ^{bona} pel cor
 llengües. La melodia gregoriana se despulla
 ben de ^{grat} ~~de~~ les melismes abundants, i armonament

s'abaixava al poble; deixava la ~~alta~~ porta en-
 tor del encens ~~z~~ⁱ s'agradava ab el flayge
 del camp; a ~~zafava~~^m presca d'aixe
 matinal ~~z~~ⁱ sense perdre la dignitat
 de filla de Déu, prenia el maten
 accent del poble, ~~i~~^z cantlicant-lo, se
 li aferia pera cantar les glories del
 Crist ~~z~~ de nos sants. Una bella mostra
 de aquest estil popular litúrgic el
 Teren en el genre tant ~~firm~~
 en la edat mitja de les reguencies. En-
 colten una especie de reguencie que sem-
 bla es una deixa de la liturgia indiseu
 de la galicia. L'Al-leluia es la tornada de ^{aquesta} ~~la~~
~~pesca~~ ^{pesca} ~~z~~ⁱ canço que he en podiem ^{dir} canço
 de Pasqua. En l'10 filii et filiae, que
 molts de nosaltres ja coneixeren; pero les
 coses divinement engemes no corren
 may, ~~z~~ en aquest moment no sabiem
 posar una millor mostra del cant
 litúrgic popular ~~posant~~.

sentiren ara pels benemerits cantors de
 Montserrat. És l'Al·leluia a Psallite, que
 molts de nosaltres ja coneixeren; però
 les coses, divinament ingènues, no canvien
 mai; i ara, en aquest moment, no
 sabríem pas trobar una ^{miller} mostra del cant
 pasqualitiúrgic popular.

(Al·leluia Psallite)

En la liturgia catòlica, després de una recordança de joia en ve una altra. Després de la Pasqua de Resurrecció requereix la Pasqua de la vinguda del 'Esperit Sant' que és el fruit del 'esperit cristià', la creixença del bé sobre la terra, la dilatació del 'amor' aglutinant de la humanitat, el complement de la 'obra' de la Redempció.

Per a aquesta època litúrgica tenim una invocació maravellosament bella, com diu el notable gregorianista Pere Wagner; tenim el Veni Sancte Spiritus, que sembla dictat una inspiració directa del mateix Esperit de Vida: «Oh Sant Esperit, vira i envia, celat, el raig de la teua llum.» Vira tot el poble l'hauria de cantar aquesta seqüència de una inspiració tant divina i de una forma tant popular, de una tonada tant simple com escaienta. Tot el poble hauria de entonar: «Vina Pare dels pobres, vira donador de tots els béns; vira llum dels cors.»

Tots els fatigats en la vida haurien de
 clamar: «Tu, que dones repòs en el treball,
^{i és temperança de les passions}
~~que temperes al decolorat, (in adesta temperies)~~
^{confortament del dol}
~~que decolora en el plò;~~» Tot hom hi té
 per demanar lo que necessita; ~~x~~ i tot lo que
 aleva rota del cel té necessitat del

Esperit ~~que és vida de la vida.~~ ~~de Jhesu Xp~~
~~sens el cel sen ajut, res de bó hi ha en l'home, res ni ha~~
~~humane. Affiliat est in nomine. Nichil~~
~~est sens iniquum.~~ ~~De culpa purificemur,~~
~~quoniam nostris ferida.~~ ~~Lava quod est sordidum,~~
~~Priga quod est gridum.~~ ~~Poble quen nostra~~
~~dura.~~ ~~revisem nostra.~~ ~~fredor~~
~~saucium.~~ ~~Fleite quod est rigidum,~~
~~adhesem nostris errades.~~
~~Foris quod est frigidum,~~ ~~Rege quod~~
~~est devium.~~»

Versus sancti spiritus

I en les magnificències del corpus
Christi, i perquè les multituds, en els
 temples, i en les processons, no han
 d'entornar aquella alta reguència tant
 vermora també, ^{Lauda Lion et Pastorem} tal ~~est~~ ^{est} forma d'Admiració,
 inspirada ⁱⁿ i a la mateixa torçada del
Gaudes crucis attolamur, de aquell gran
 poeta místic del segle XIIe. Adam de St. Víctor,
^{Sant}

Fija Imagineus les exuberants ma-
 nifestacions del culte de la 'Eucaristia
 en les nostres parts del "Corpus"; lo
 que creixerien en eficaçia per a les
 ànimes, i el poble no s'accontenta
 de les virtutats exteriors, que moltes
 vegades són una profanació, sinó
 que la se'n porta el cant a la
 boca de tots els fidels i que
 pels temples i en el regim de les
 processons, tota la ^{el} ~~luminosa~~ ^{esplendor} al
 vol primaverat i de la coloratua
 festinola dels domusos i garlands
 de serpentes, barrejat amb la
 presuntuosa ventura de la gineta i del
 mistica perium del eucens, volés
 dominant el cant i tot, el cant
 triomfal del "Gauda Gion" etc.
 allavors el tió custodia de Jersu
 cramentat el venicem més radiant
 Eucare, perquè la se'n donaria força als
 ulls per a penetrar en l'alegria que
 tindria el nostre Rex i Senyor al ven-

^{re's} Ales verament honorat ^{i adorat} ^{seu} pels fills
~~estimats~~ ⁱ vassalls, agraïts al nupren
do de la Eucaristia.

Potser som lluny, encara, ^{en de conseguir} de lograr
que el nostre poble prengui una part tant
activa en les esplèndides manifestacions li-
túrgiques de la ^{Església}. Encara hi ha
cristià ^{que} ^{es} dona vergonya de cantar en
~~la~~ ^{temple} ^{Església}; ⁱ ^{tenim} ^{hi ha}, quina tristor!
molta part de poble, del nostre simpàtic
poble, per altra part enriquit de tant belles
qualitats de subietat ⁱ honrades, el femin
allunyat del tot, del coneixement ⁱ ^{seu}
firment religiós. I encara una altra
causant tortura l'ànima del cristià: és
el terrible vici del mal parlar ⁱ de la
blasfèmia, que, com verí venen,
s'arropa a la llengua de molts infelinos.

Mes una cosa dona esperança, en mitj
d'aquesta misèria, és el no sentir mai
una blasfèmia contra la Mare del

bon Déu. Jo ho hi veig ^{en} ab això com
~~una~~ mostra del fort instint del poble, que
al mitj ^{del} noufrari ⁱ de la desesperança

de salvació, no deixa per això ~~de deixar~~
de veure la barca llunyana que el
pot ~~pot~~ salvar? Cap a la fi, i no és Ella
la dolça regina nostra, el pont de la
gracia, i així com infant al Déu
de la glòria no està infant a tota
distància, qu'era naufrag del excep-
tisme modern? I quin català,
per distret que sigui en coses de religió,
i sin blasfemi, ~~pot~~ al veure
aquests manturges, ^{el nostre Montserrat,} no sent com
un enterniment de amor filial,
com un esportament en el cor?
Hi ha ^{qualques coses} ~~qualcos~~ de fonaments en el bos de
nostra vida que no desapareixen mai, una
és l'amor a nostra llengua, ^{una} ~~altre~~ és l'a-
mor a la Mare de Déu. ¡Si des de petits
la veiem Tant hermosa, tant gentil,
i val tanta de aquesta manturges que
sugen de tanta tanta forma vista,
com dient nos, Miren més enlla
de les coses ordinàries, miren més enlla
del món de cada dia, hi ha quelcom de
i hi

Non que mai s'acaba, mai s'acaba en
 grandaria i en bellesa, i qu'és Veritat
 una, l'ont de tota veritat vestida i tenim
 ells fort de catalans, i cor ample de catal-
 lans, per ventura de lluny les clarianes
 del infinit i al cor de aquestes munt-
 tanyes la veïem, la dolça Moreneta, qu'ens
 somriu sempre i que no ens deixarà caure
mai al fons del abisme. Mireu com
 tant poca arrelat que tenim el cant
 del poble en la Església i, no obstant,
 la salutació a la Verge és de la que sen-
 tireu més roïent cantat pels lídels
 en el temple. La Salve Regina for-
 ma sempre el cor més numeros en nostres
esglésies. I és que en la Salve hi ha tot
 l'enterniment i la dolçura i la esperança
 que necessita el cor del home, i Maria
 és la estrella de aquesta esperança; perquè
 el demostreu Regina com no hi ha got cap d'ou,
 puig ~~perquè~~ ^{perquè} és verge i mare, ~~i~~ ⁱ ~~no~~ ^{no} té tota la plen-
 tut i tota la pureza. A n'ella podem cla-

Nos es que tenim el cor prou despert per
 conèixer que ^{no} aquest món ~~es~~ ^{no} és ~~la~~ cara nostra,
 ben nostra, i ~~ens~~ ^{ens} hi trobem deserts; i mirant
 la seva dolça cara trobem consol als nos-
 tres plors i remeys, i animats pel seu con-
 fort, la clamem advocada, perquè en donant
 el fruit de les seves entenes, el dulçissim
 Jesús, que tenint-lo amb ell, ja ^{no} tenim
 el cel tot.

Però tot això que jo dic en-
 unhorant he direu millor vosaltres
 cantant. Quell cant no diré tot;
 perquè ^{com que} ~~quasi~~ tant del cor, i el cor és el
 gran endormador, porta un ventut ple
 que mai porten les paraules. Cantem, doncs,
 a la Verge, perquè lo que jo no he
^{sabent} ~~sapient~~ dir sobre la ^{efecte} ~~efecte~~ i conueniència
 del cant del poble en les funcions litúrgiques,
 no diguen vosaltres directament, davant
 la Verge, cantant-li: Salve : Sancta
Thos Miller